

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING

OOST EN WEST

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang“.

Oppericht door Kolonel G. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
INLICHTINGDIENST TELEFOON 4519.

KOLONIAAL

ARBEIDS- EN INFORMATIE-BUREAU „OOST EN WEST“:
TIJDELIJK HEULSTRAAT 17, DEN HAAG, TEL. 4519.

Voor Administratie en Verandering van Woonplaats wende men zich tot den Administrateur: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519.
Voor Advertentiën tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20, Telefoon intercomm. 2793, beiden DEN HAAG.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie“, en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

Venduhuis „DIE HAGHE“

SCHEVENINGSCH VEER 21 - TELEFOON 6153 - DEN HAAG

Dagelijks gelegenheid tot inbreng van goederen ter publieke veiling. Men betaalt 4 pct van de opbrengst der verkochte goederen. DE DIRECTIE.

INHOUD: Bekendmaking. — Verblijvende Medewerking. — Wismo Pranowo. — Feuilleton. — Suriname. — Curaçao. — Wat de Inlander zegt. — Wat de Chinees vertelt. — Van Vreemde Koloniën. — Oost- en West-Ind. Lit.-Overzicht. — Leestafels. — Mededeelingen.

BEKENDMAKING.

De bijzondere aandacht van belanghebbenden en belangstellenden wordt andermaal gesteld op onze serie boekjes, uitgegeven ten behoeve van hen, die voor zich of voor hunne zoons of pupillen, zich op de hoogte wenschen te stellen van den werkring en de vooruitzichten, verbonden aan verschillende betrekkingen in Nederlandsch-Indië, en hoe zich daarvoor te bekwamen.

Reeds verschenen van deze serie:

1. De Bestuursambtenaren in Nederlandsch-Indië.
2. De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.
3. De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.
4. De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.
5. De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederl.-Indië.
6. De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederl.-Indië.
7. De Vooruitzichten van den Ned. arts in Ned.-Indië.
8. De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in Ned.-Indië.
9. De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederlandsch-Indië.

Eerstdaags zal verschijnen een boekje, betreffende den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Ned.-Indië en een boekje betreffende de bergcultures is in bewerking.

Zij zijn voor matigen prijs (van f 0.15 tot f 0.40) verkrijgbaar op het kantoor van den inlichtingendienst van de Vereeniging „Oost en West“ te 's-Gravenhage, Heulstraat 17, zoomede bij de Firma Martinus Nijhoff en door tusschenkomst van andere boekhandelaren.

Overigens kan men zich om inlichtingen wenden tot bovengemeld kantoor.

HET DAGELIJSCH BESTUUR.

Verblijvende Medewerking.

Met ingenomenheid lezen wij hoe thans in het Noorden van ons land mede gestreefd wordt naar hetzelfde doel dat door de Ver. „Oost en West“ en met haar door Het Koloniaal Weekblad reeds ruim 15 jaren lang beoogd wordt: wederzijdsche belangstelling op te wekken tusschen Nederland en Ned.-Indië.

No. 4 van den tweeden jaargang van „Ons Land, een nationaal Tijdschrift“ (redacteur Mr. H. van de Rivière te Groningen, O. Ebbingestraat 44), bevat een artikel „Ons Indië“, waarin een beroep wordt gedaan op steun — financieel in de eerste plaats — van hen, die in Indië zijn gevestigd, en belangstelling hebben voor het lot van Nederland. „Is er“ — vraagt de steller van den oproep — „onder nog iemand, die werkelijk liefde gevoelt voor dat oude, kleine Hollandje, die zich de wazige vlakten en de blijkleurige riviergezichten in zachten toon niet zonder aan-

doening herinnert, die het niet zou kunnen hebben, dat hij naderhand, thuis, gecommandeerd werd door vreemde beambten, onderdanigheid en kruiperigheid vond waar vroeger vrijheid was geweest, nieuwe gewoonten, een nieuwe taal, nieuwe gezaghebbers zou vinden, waar hij eens, op een stoofje, aan moeders schoot in haar oogen had zitten kijken wanneer zij hem de oude verhaaltjes vertelde in de taal, die hem boven alles lief was? Is er iemand, die de tanden op elkaar zou klemmen, wanneer later in het moederland een vreemde officier zijn vrouw van het trottoir zou loopen, wanneer men in Holland niet meer vrij zou zijn om te denken, te schrijven, te zeggen wat men wilde, wanneer hij zijn zoon zou zien drillen door een vreemden sergeant en voor langen tijd zou zien wegvoeren naar vreemde streken, wanneer zwaar de atmosfeer van vreemd gezag en vreemde laatzindigheid op het landje aan de zee zou drukken? — Is er onder u nog zoo iemand, laat hij dan bedenken, dat dit alles zal komen, wanneer nu, nu niet eindelijk Nederland wakker wordt. Overal werden de naties herboren. Alleen Nederland, toch al zoo achter, raakt thans nog verder achter.

Er is nog één kans op herstel: dat wij zóó hard propageeren, dat de Nederlander, nationaal gesproken, wakker wordt. Dat kan alleen met vrij wat geld.

Zijn er in Indië, die dit begrijpen en daarvoor vrij wat geld over hebben?”

* * *

Hetzelfde Nr. van „Ons Land“ bevat nog eene beschouwing over „Reclame voor ons Indië“, waarin de schr. klaagt over de weinige belangstelling over- en de weinige kennis van Ned.-Indië, hier te lande.

„Men zou“ — zegt schr. als hij op een en ander heeft gewezen — „de geïllustreerde pers moeten gebruiken, een reuzen-reliefkaart moeten laten maken, waar men in echt water desnoods de menschen kon laten rondvaren, men zou optochten moeten organiseren, Indische schoolschriften uitgeven, speciale tentoonstellingen in ethnographie en voorwerpen van kunstindustrie moeten rondsturen, Indische sneeuwbergen moeten kiekeken en in duizenden reproducties verspreiden, tableau vivants, Indische kijkstukken moeten vertoonen..... men zou in één woord het Nederlandsche publiek dag aan dag aan het bestaan van Indië moeten herinneren. En eenmaal de belangstelling opgewekt, zou men rustiger voort kunnen werken, omdat de pers dan vanzelf wel voor meer mededeeling zou zorgen.“

Verder beveelt schr. drijvende tentoonstellingen, rondreizende bioscopen enz. aan; altemaal om reclame voor Indië te maken, want „zonder reclame geen bekendheid en zonder bekendheid kan Nederland voor Indië niet doen wat het doen moet en verliest het dus zijn koloniën“.

* * *

In No. 5 van hetzelfde Tijdschrift lezen wij onder den titel „Bekendheid met Indië.“

„Wij hebben over dit onderwerp ongewoon veel bewijzen van belangstelling ontvangen, zij het dan nog niet van diegenen, die zulk een beweging krachtig zouden kunnen — en moeten — steunen.“

Over het geheel geeft men toe, dat het met die bekendheid in Nederland droevig is gesteld, en dat het van veel

gewicht zou zijn om een degelijke en verbazend sterke reclame te maken. Men begrijpt ook het nut van zulk een beslist op bekendmaking van Indië bij geheel Nederland gerichte reclame. „Men voorspelt natuurlijk, dat wij in deze richting niets zullen bereiken en noemt de lichamen, die f 25000 zouden moeten geven en niets doen zoolang niet een zeer bekend man zich ervoor spant als een persoonlijke zaak van hem. „In Nederland“ — zoo klinkt het bitter — „doet de idee niets, de persoon alles.“

Intusschen komen er ook een paar afwijkende stemmen. Iemand schrijft ons, dat het kapitaal er geen direct belang bij heeft. „Heeft men ooit Amerika opzettelijk bekend gemaakt en hoeveel Nederlandsch geld steekt daarin niet?“

Deze opmerking is slechts schijnbaar juist. Zij bevat deze redeneering: als in een gegeven geval een gegeven doel bereikt is zonder een gegeven middel, leidt dit middel ook in een ander geval niet tot het doel. De onjuistheid dezer redeneering springt in dezen vorm zoozeer in het oog, dat verdere weerlegging onnoodig schijnt.

Integendeel. Het spreekt vanzelf, dat meerdere bekendheid meer belangstelling van allerlei aard — dus ook financiële belangstelling — met zich zou brengen. En waar onze kleinheid bij de kolonisering van Indië een bezwaar is, moeten wij trachten het bezwaar van die kleinheid door intensivering der belangstelling op te heffen.

Het meest treft ons het bezwaar van twee correspondenten, die van meening zijn zijn, dat wij overdreven hebben, dat de Nederlanders Indië beter kennen dan wij gesteld hebben. En waar deze meening — ware zij juist — inderdaad de kern van ons betoog zou aantasten, komen wij daarop gaarne nog even terug.

Men vraagt dan vooral, of wij niet te veel hechten aan geografische bekendheid. Men kan — zoo wordt ons voorgelaten — Nederland zeer goed kennen en niet weten, dat Slnis in Zeeuw-Vlaanderen ligt.

Dat laatste is natuurlijk volkomen juist. Doch zulke detailkennis vragen wij niet van Nederlandsch-Indië. Maar wel meenen wij te mogen stellen dat hij, wien de elementaire geografische kennis van een land ontbreekt, niet kan gezegd worden dit land te kennen of daarvoor belangstelling te hebben. Wanneer iemand niet weet dat de Scheldemond in Nederland ligt of nooit van Arnhem of Nijmegen gehoord heeft, wanneer hij de Zuiderzee legt waar de Dollard ligt en meent dat wij vooral een industrieel en mijnbouwvolk zijn, dan hebben wij het recht van zoo iemand te stellen, dat hij Nederland niet kent en daarvoor geen belangstelling heeft.

Welnu — analoge vragen worden door de groote meerderheid der beschaafde Nederlanders voor Indië onbeantwoord gelaten, volgens onze ervaring.

Geloof men het niet, men neme dan eens de proef. Wij willen gaarne die proef zoo overtuigend mogelijk maken en stellen onzen lezers dus voor met ons mee te werken. Wij zullen een achttal vragen stellen, niet uitsluitend op geografisch gebied, en noodigen onze lezers uit die aan personen in hun kring voor te leggen. Zouden zij de goedheid willen hebben ons hun ervaringen mede te deelen, dan zouden wij direct voor allen de proef op de som kunnen geven en dus kunnen uitmaken of inderdaad de algemeene kennis van Indië in ons land zoo bedroevend slecht is als wij gesteld hebben en of dus onmiddellijke propaganda voor Indië niet dringend-noodzakelijk is.

De vragen moeten voorgelegd worden aan personen uit

PERRY & CO.

Dekstoelen
Hut
Mail } **koffers**
Vouwstoeltjes, enz.

HOOGSTRAAT
20.

beschaafde kringen, doch natuurlijk niet aan menschen, die met Indië speciale relaties hebben of gehad hebben, niet aan schoolkinderen, niet aan personen, die de vragen al eerder onder de oogen hebben gehad en niet aan onderwijzers of leeraars, die met het oog op hun vak aardrijkskunde kennen.

Ten einde de uniformiteit in de beantwoording te bevorderen hebben wij op de voorlaatste pagina van deze aflevering eenige vakjes voor invulling gereedgemaakt. Men zou het onderzoek in deze belangrijke zaak dus zeer bevorderen als men zooveel mogelijk en zoo spoedig mogelijk, voordat zij bekend waren gemaakt, deze vragen stelde, het resultaat in dat — of een dergelijk — formulier invulde en het ons ingevuld toezond.

Mogen wij dus een dringend beroep op onze lezers doen om ons in dezen metterdaad te helpen en ons de resultaten vóór 7 Juli te doen toekomen.

De bedoelde vragen zijn de volgende:

10. Hoeveel kunt gij noemen van de zes grootste eilanden van den Nederlandsch Indischen archipel en welke?
20. Op welke eilanden hebben andere Europeesche mogendheden grondgebied?
30. Welk eiland is het grootste? Noem één plaats, berg of rivier daarop.
40. Welke mineralen levert Indië op?
50. Waar zowat liggen Biliton en Banda en wat zijn hun voornaamste producten?
60. Waar liggen de Preanger, de Vorstenlanden, Deli en Banka, waarvan de producten bekend zijn?
70. Welken godsdienst hebben de meeste inlanders op de twee voornaamste eilanden?
80. Heeft Indië ambtenaren, vergelijkbaar met onze ministers, en hoe heeten die?

* * *

Waarschijnlijk zullen er onder de lezers van ons blad ook wel enkelen zijn, die aan dezen oproep gehoor willen geven.

Wismo Pranowo.

(Het Huis, dat den Blik verruimt).

In het No. van 25 Mei j.l. (bl. 4) is melding gemaakt van de oprichting te Tegal van eene huishoudschool voor Javaansche meisjes, op 1 Maart te voren, op initiatief van de Raden Ajoe Adipati Ario Rekso Negoro, vroeger Raden Adjeng Kardinah, jongere zuster van wijlen Raden Adjeng Kartini.

Uit sedert ontvangen brieven van genoemde Raden Ajoe en van haren echtgenoot, den Regent van Tegal, blijkt, dat zij samen de school hebben opgezet, dat deze bestemd is voor meisjes uit de volksklasse, en dat het onderwijs op huishoudelijk gebied gepaard gaat met het onderwijs dat op de Gouvernements Inlandsche scholen der tweede klasse wordt gegeven.

Het streven is de meisjes beter geschikt te maken voor hare taak als huisvrouwen en moeders. Tevens wordt de verwachting gekoesterd, dat de meisjes in staat zullen blijken het examen van kweekelinge af te leggen en getuigschriften te verwerven voor koken, wasschen, strijken, batikken, naaien, nuttige en fraaie handwerken.

De Raden Ajoe is bezig om Javaansche leerboekjes samen te stellen over de huishoudelijke vakken en is voornemens deze boekjes — na goedkeuring door de bevoegde autoriteiten — uit te geven ten bate van de school.

Het leerplan, dat behalve de reeds vermelde vakken (alleen voor de oudere meisjes) loopt over lezen en schrijven (Javaansch, Latijnsch en Arabisch schrift — het

FEUILLETON.

Bovenwindsche Stemmen. *)

St. Martin ligt lang zoo afgezonderd niet, als men wel zou denken. Men behoeft zich hensch niet te gaan verbeelden van de overige beschaafde wereld te zijn afgesneden; men leeft er midden in.

Vooreerst heeft men dagelijks verkeer met het Fransche gedeelte, dat wederom in verbinding staat met St. Barths en Guadeloupe. Dan is er geregeld vaart op St. Kitts en de Hollandsche eilanden. De Europeesche en Amerikaansche mail worden meermalen op St. Martin eerder ontvangen dan op Curaçao.

Dank zij de vriendelijke welwillendheid van den Hoog EdelGestr. Heer Gezaghebber A. J. C. Brouwer, kwamen we al heel spoedig volledig op de hoogte van het oorlogsnieuws. Bijna dagelijks ontvingen we inzage van „The St. Kitts-Nevis Daily Bulletin.“ We vonden den Engelschen Kabel heel wat meer mededeelzaam dan zijn Franschen collega op Curaçao, en ook meer zakelijk. Meer feiten en minder beschouwingen.

Maar ter zake.

*) Overgenomen uit de Amigoe di Curaçao.

Red.-Comm.

laatste in verband met het Koran-eciet, waaraan wekelijks een lesuur gewijd is, en het Maleisch), rekenen (aanschouwelijk, schriftelijk en uit het hoofd), teekenen, spreekoefeningen naar aanleiding van bepaalde voorwerpen, en opschrijven van het gesproken woord, heeft reeds de goedkeuring verworven van den wnd. Directeur van Onderwijs en Eeredienst, zoodat eene gunstige beschikking is te wachten op het verzoek om toekenning van subsidie, krachtens het reglement in het Indisch-Staatsblad 1914 No. 592.

Tevens is goedkeuring gevraagd op de aanstelling van een gepensionneerd Javaansch onderwijzer, bij ontstentenis van een bevoegd vrouwelijk hoofd der school.

De lessen worden voorloopig gegeven in een gewezen kantoorgebouw op het Kaboepaten-erf. Daar zal later ook het eigenlijke schoolgebouw worden opgericht. Hierdoor wordt het toezicht vergemakkelijkt en komt duidelijk uit de belangstelling der stichters.

Uit een grooter aantal beschikbare meisjes zijn 150 tot de school toegelaten, in drie parallel eerste en twee parallel tweede klassen, verband houdende met leeftijd en reeds verworven kennis.

Tientallen meisjes moesten worden afgewezen bij gebrek aan plaatsruimte.

Naast het hoofd der school staan zeven vrouwelijke onderwijskrachten, n.l. vier kweekelingen en drie practisch gevormden, benevens een helpstertje.

Aanvankelijk was het plan om de school te doen bestaan uit een driejarigen cursus. In dit geval zouden alleen worden aangenomen meisjes van boven de 10 jaren, die de 2de of 3de klasse der gewone 2de klasse school hadden doorlopen. Op veelzijdig verzoek van ouders werd echter besloten de school met een 6-jarigen cursus in te richten, opdat de meisjes niet van de eene school naar de andere zouden behoeven over te gaan.

Het onderwijs wordt in het Javaansch gegeven. Nederlandsch staat niet op het leerprogramma, daar hierdoor het doel zou worden voorbijgestreefd. Voor de vrouwen uit de volksklasse heeft, afgescheiden van de uitzonderingsgevallen, kennis van het Nederlandsch geen dadelijk nut.

Mochten onder de leerlingen meisjes voorkomen, die zoozeer uitmunten, dat van haar in de toekomst iets bijzonders te verwachten is, dan bestaat gelegenheid haar eene andere richting te doen inslaan. De lessen loopen van half acht tot elf drie kwart voor de jongeren en tot half één voor de ouderen, met twee rusttijden van een kwartier. De duur der lessen is $\frac{3}{4}$ uur voor de schoolvakken, $1\frac{1}{2}$ tot 3 uur voor de andere vakken, die 2 maal 's weeks gegeven worden.

De op 11 Maart gehouden fancy fair (passar malam) bracht netto f 2200 op. Aan bijdragen in eens werd van Inlandsche zijde f 3000 ontvangen. Door het Kartini-Fonds te 's-Hage is als blijk van belangstelling f 250 toegezonden. Maandelijksche bijdragen in Indië zijn toegezegd voor f 85, d.i. f 1020 's jaars.

De uitgaven voor het onderwijzend personeel bedragen f 250 's maands, d.i. f 3000 's jaars. Aan schoolgelden zal niet meer dan f 75 's maands, d.i. f 900 's jaars worden geïnd, daar het schoolgeld slechts op 50 cts. 's maands is gesteld, terwijl alle benodigdheden kosteloos worden verstrekt. Het tekort van f 2100 zal uit het subsidie en de vrijwillige bijdragen zijn te dekken. Het subsidie voor personeel bedraagt ongeveer f 1250. De vrijwillige bijdragen zullen dus jaarlijks f 850 moeten opbrengen.

Er is f 1020 toegezegd. In zoverre is dus de toekomst der school verzekerd.

Het is echter wenschelijk een goed gebouw op te richten, bestaande uit vijf of zes groote lokalen, en verder vertrekken voor handwerken, naaien en knippen, voor batikken met loods voor de sofa en wedelbewerking, voor koken, voor wasschen en strijken en voor goedgang.

De kosten worden berekend op ongeveer f 24000, waar-

Het Nederlandsch gedeelte van St. Martin telt ternauwernood 3300 menschen, de straten zijn daar dus niet zoo druk als te Londen. Toch is er wel eenig vertier. Herhaaldelijk hoort men rijtuigen voorbijrollen van voornamen ingezetenen, die op de plantages wonen en een bezoek komen brengen bij familie of vrienden in de stad. Iederen morgen zagen we een tamelijk grooten melkwagen van buiten komen. Die wagen stond vol met kisten, waarin de flesschen melk rondgezonden worden. Ook versche boter is er geregeld te krijgen.

Toch kan men niet zeggen, dat de bevolking van St. Martin een landbouwende bevolking is. De landbouw, zoowel als de zuivelbereiding en veeteelt, blijft te veel in de handen van een enkeling. En dat is heel erg jammer.

Het economische leven op St. Martin is van al te geringen omvang. Het eiland brengt te weinig op om zijn eigen bevolking een bestaan te verzekeren. Sinds jaar en dag trekken de veldarbeiders er op uit naar St. Domingo, en de nettere jongelui naar New-York.

Of het mogelijk zal wezen daarin eenige verbetering te brengen?

Of er ooit zooveel welvaart kan gebracht worden, dat de menschen er kunnen leven en hun Koloniaal Bestuur zelf bekostigen?

De bronnen van bestaan zijn allereerst de zoutpannen. Maar, ook al weer in handen van te weinig menschen. Daarbij is er gebrek aan bedrijfskapitaal, zoodat ze nu geheel en al stil liggen.

Kan het Gouvernement daar iets in verbeteren?

JONGEDAME,

geruimen tijd in de verpleging zijnde, **biedt zich aan**, om met een hulpbehoevende Dame of Kind de reis naar Indië te maken.

Brieven onder letters W.H. aan het Bureau van dit Blad, Nobelstraat 20, Den Haag.

C.L. BOUCHER
WOONT
PAPESTRAT 11
SPECIALITEIT IN:
AMERIKAANSCH KANTOOR
ARTIKELN - VULPENHOUDERS
BOEKBINDERIJ - BOEKDRUKKERIJ
STEMPELINRICHTING

Middelbare School v. Handel en Administratie, LAAN v. MEERDERVOORT 104 - 's-GRAVENHAGE.

EXTERNAAT en INTERNAAT.

AFD. A. **Bijzondere Middelbare Handelsschool** met als onderbouw eene H.B.S. met 3 j. cursus. Bij beschikking van Z. Exc. den Min. van Binnenl. Zaken **gelijkgesteld** met de openbare handelsscholen te Amsterdam, Rotterdam, etc.

AFD. B. **Bijzondere Hoogere Burgerschool met 5-jarigen cursus.** Eveneens officieel als zoodanig erkend.

De 1e en 2e klasse van de beide richtingen vallen samen, zoodat over de keuze Handelsschool of H.B.S. 5-j. c. eerst beslist behoeft te worden na het afloopen der 2e klasse.

De school wordt ook door Meisjes bezocht.

Prospectus en inlichtingen bij den Directeur
F. TIJMSTRA.

HOOGERE BURGERSCHOOL 5-jarige cursus met voorbereidingsklassen. VOORSCHOTEN.

Bij schrijven van Z. Exc. den Minister van Binnenlandsche Zaken, d.d. 25 Juni 1906, is het INSTITUUT WULLINGS erkend als een H. B. S. 5-j. c.

Kost- en Schoolgeld f 950.-/f 1250.-

Uitslag 1915:

- 13 Adsp. Eindexamen H.B.S. 5-j. c.;
- 1 " voor de Cadettenschool (O.I.L.);
- 1 " " " Kweekschool v/d Zeevaart.

Tot heden slaagden:

- 98 Adsp. Eindexamen H. B. S. 5-j. c.
- 19 " Kon. Mil. Acad.;
- 19 " Cadettenschool;
- 17 " Adelborst;
- 24 " Cand. O.I. Ambt.; Zeevaart- en Machinistenscholen, enz.

De Directeur:

H. WULLINGS.

VOORSCHOTEN, November 1915.

J. v. MOORSEL

Schoolstraat 27 - Den Haag - Tel. 2014

EERSTE HUIS

in: Stoffen, Mouselines en Witte Goederen. :: Stalen op aanvraag.

Adverteeren doet verkoopen.

voor het gouvernement $\frac{2}{3}$ subsidie geeft. Voor f8000 is dus te zorgen.

Aangenomen dat van het reeds geïnde bedrag (f5450) de helft noodig is geweest voor de inrichting der school ($\frac{2}{3}$ der inrichtingskosten geeft het gouvernement), valt nog ruim f5000 bijeen te brengen voor den schoolbouw.

Wie helpt mede aan het mooie doel der school, door den boven vermelden naam uitgedrukt?

De redactie van „Het Koloniaal Weekblad” heeft zich bereid verklaard gelden in ontvangst te nemen en zal hiervan in dat blad mededeeling doen.

Heil den Regent en de Raden Ajoe van Tegal!

Moge zegen rusten op hunnen arbeid en de school bloeien tot in lengte van jaren!

Den Haag, Juni 1916. Mr. J. H. ABENDANON.

Toegezegd werden door:

J. H. A. f 100.—
G. v. B. T. „ 10.—

Red.-Com.

Suriname.

De „N. R. Ct.” van 22 Juni, Avondblad C, opent met een zeer lezenswaardig hoofdartikel „De Bestuurswisseling in Suriname.”

„Het is niet, — aldus het blad — dat er geen personen beschikbaar zouden zijn, genegen zich een benoeming tot het gouverneurschap van Suriname te laten welgevallen; personen, die geschikt geacht kunnen worden om het raderwerk der kolonie te besturen niet alleen, maar ook om het, door knutselen, wat te verbeteren, zijn er vooral in de dalen van het bergland der politiek ongetwijfeld te vinden. Het gebeurt zelfs wel, dat een regering bij soortgelijke benoemingen twee vliegen in een klap slaat: een belangrijke vacature op niet al te slechte wijze weet te vervullen en zich tegelijkertijd uit een moeilijkheid, door een personen-quaestie gerezen, vermag te redden. Er zijn voorbeelden te noemen, dat zulk een oplossing werd verkozen.

Maar neen, zoo staat de quaestie niet. De vraag voor de regering is, de hand te leggen op den man, die gerekend kan worden in dezen ook voor onze koloniën zoo moeilijken tijd bij uitstek geschikt te zijn, om Suriname te besturen en het eindelijk door de crisis, waarin het dreigt te verzanden, heen te helpen. En dit is zoo eenvoudig niet.

Het blad meent, dat het aanbeveling verdient „voor het gouverneurschap iemand te zoeken buiten den kring van Kamerleden, bewindsliden in ruste of meer of minder verdienstelijke landsdienaren, aan wien iets valt goed te maken, maar daarentegen het oog te wenden naar de zijde van hen, die verstand hebben van de zaken, aan een deskundige behandeling waarvan Suriname het meest behoefte heeft, te weten: landbouwzaken”.....

„Ja, met den wensch om een man van zaken — een man van den landbouw — als gouverneur van Suriname te zien optreden, kunnen wij ten volle instemmen. Doch met dit voorbehoud, dat die te benoemen man van zaken ook het breede inzicht zal bezitten, hetwelk den bestuurder voegt en hij daarenboven iemand zij, wien het er niet in de eerste plaats om te doen is, van Suriname snel een renderende onderneming te maken, zooals aan zekere categorie van oppervlakkige handelslieden welgevallig zou zijn.”

Het is te probeeren, zouden wij zeggen, als er zulk een man te vinden is. Een vereischte achten wij het echter

Misschien wel.

Op het Fransche Gedeelte moet de concessionaris jaarlijks een vast bedrag betalen, of hij zout uitvoert, of niet. Op het Hollandsch Gedeelte behoeft slechts een kleinigheid betaald te worden voor werkelijk uitgevoerd zout.

Is er weinig verkoop van zout, dan zal de concessionaris natuurlijk eerder op het Fransche Gedeelte gaan werken dan op het Hollandsche. Als hij in Great Bay stil ligt, kost het hem toch niets, maar op Marigot moet hij altijd betalen. Hij zal derhalve zijn best doen het eerst dat jaargeld er uit te halen. Dat jaargeld is hem een prikkel tot werken.

Over een paar jaar moet de concessie hernieuwd worden; een prachtige gelegenheid eens te overwegen, of er niets gedaan kan worden om de groote zoutpannen van St. Martin meer productief te maken. Die uitgestrekte zoutpannen kunnen aan vele handen werk verschaffen, dat dan niet buitenslands behoeft gezocht te worden.

Zoo kinderarbeid bij de exploitatie wordt vermeden, zal er ook meer zegen rusten op het bedrijf. Met veel goeden wil en een weinig overleg is ook aan dat euveld te ontkomen, zonder dat de onkosten al te hoop ophopen. De pannen liggen op St. Martin heel wat dicht bij zee dan de meeste pannen hier op Curaçao. Een flinke ossenwagen vervoert in eens, wat honderd kinderen nog niet kunnen dragen.

De kinderen behooren op school en niet op karwei.

Wat men den kinderen wel mag leeren? hoeden vlechten. Hoedenbreien is licht handwerk, dat ze al spelende lee-

niet, dat de gouverneur een man van den landbouw zij. Gouverneur Lely was geen man van den landbouw en toch was van hem afkomstig de opzet van de baco-cultuur met gouvernementssteun, een geniaal plan, dat alleen mislukt is door een ziekte in het gewas, die ook door een man van den landbouw niet zou zijn vooruitgezien. En trots de eerste mislukking zou de zaak een succes geworden zijn, ware daar niet een eind gemaakt door verkeerde regeeringsbesluiten.

„De vooruitgang van Suriname — vervolgt het blad — behoort op een stevige basis te berusten: grondige kennis van het land, volksopvoeding, openbare werken; de man van zaken, die dezen grooten arbeid zou willen ondernemen, zal begrijpen, dat geen blijvend gunstige landbouwtoestanden kunnen worden gekweekt, wanneer niet eerst zulk een basis is gelegd.”

Het blad houde het ons ten goede, dat wij naast deze ontboezeming schrijven: words! words!

„Grondige kennis van het land”, „volksopvoeding”, „openbare werken” kunnen niet voorkomen dat er ziekten in de cultuurgewassen ontstaan; deze en niet het ontbreken van de genoemde desiderata zijn oorzaak van den treurigen economischen toestand van het land.

Daarom schreven wij eenigen tijd geleden in dit blad, dat de man, die een afdoend middel vindt om de krul-lotenziekte der cacao te bestrijden, voor Suriname honderd maal meer waard is dan welke Napoleontische figuur als gouverneur ook.

„Eerst dan ook zal men, meenen wij, recht hebben, te verwachten, dat het Nederlandsche kapitaal weder vertrouwen in den Surinaamschen grooten en kleinen landbouw zal komen te stellen.”

Och, kom! Neen, dat vertrouwen zal terugkeeren, wanneer de ziekten in de cultuurgewassen bestreden zijn en de landbouw weer groote winsten oplevert. Het Nederlandsche kapitaal heeft in Oost-Indië niet gewacht op „volksopvoeding” om geld te steken in den landbouw. En wanneer het Nederlandsche kapitaal ruimer inzichten had, zou het hebben ingezien, dat het nu reeds in Suriname een taak te vervullen heeft, die reeds te lang verzuimd is.

Ten slotte nog een goede raad aan den nieuwen gouverneur, van welke pluimage hij ook zij: hij verknoeië zijn kostbaren tijd niet met het zoeken van een verband tusschen den economischen toestand der kolonie en den bestuursvorm. Dat verband bestaat niet, wat ééndags-reizigers ook mogen beweren. Het is opmerkelijk, dat goede gouverneurs van den bestuursvorm nooit last gehad hebben. Dit zij voor den nieuwen bewindsman een vingerwijzing.

* * *

In hare vergadering van 20 Juni heeft de Tweede Kamer zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming goedgekeurd het den 30en September 1915 te Parijs tusschen Nederland en Frankrijk gesloten verdrag, strekkende tot regeling van de grens tusschen Suriname en Fransch Guyana, over een gedeelte der Marowijne-rivier.

In het eindverslag van de Eerste Kamer werd in een afdeeling o.m. de opmerking gemaakt, dat het wensche-lijk was, dat een regeling ware gemaakt voor de geheele rivier, dus ook voor de bovenrivier. Dit is, meende men, des te beter mogelijk, omdat de Marowijne reeds sedert vele jaren de meest geëxploreerde en bereide rivier is van Suriname.

In de vergadering der Kamer van 23 Juni werd het verdrag, na eenige opmerkingen van den Minister van Buitenlandsche Zaken en van den heer van Kol, goedgekeurd.

Het is te hopen, dat de Koloniale Besturen, in afwachting van de goedkeuring van het verdrag, alles voorbereid hebben om zoo spoedig mogelijk de baggerconcessie, waarop reeds vele jaren gewacht is, te verleen.

ren, en waarmee ze in later leven aardig wat verdienen kunnen.

De hoedenindustrie is op St. Martin nog ver van haar vollen bloei. Hoe dikwijls wij ook de straten van Philipsburg door wandelden, nimmer zagen we vlechtende vrouwen, zooals men dat hier op Curaçao kan zien in de stad zowel als buiten. Daar kan en moet veel meer gedaan worden voor de algemeene appreciatie dezer nijverheid.

De jonge meisjes leggen zich liever toe op Spaansch Werk.

Te verklaren en te begrijpen is dat. Het is fijner en voornamer en volgt meer de kunstzinnige neiging eener jonge dame.

Spaansch kantwerk behoort echter tot de luxe-artikelen. Een verkoop in 't groot bestaat daar niet van. Alleen van tijd tot tijd kan men een stukje plaatsen.

Hoe hooger het kantwerken wordt opgevoerd, hoe liever het ons is; hoe meer er mee verdiend wordt des te beter. Maar men behoeft daarom het hoedenvlechten toch niet achterwege te laten.

Het hoedenvlechten moet niet beschouwd worden als een nuttige en aangename tijdpassering voor jonge dames, zooals het kantwerk meer is, maar als een middel van bestaan voor allen, als een industrie voor iedereen, als een huisnijverheid voor het geheele volk, als een machtige factor om de al te groote emigratie tegen te gaan. Het hoedenvlechten mag niet beperkt blijven tot de schoolkinderen alleen, het moet meer algemeen worden,

ERNEST CASSUTTO & A. KERVEL

TANDARTSEN,

FREDERIK HENDRIKLAAN 45.

Telefoon: Scheveningen 122.

Spreekuur van 1 tot 3 (behalve Zondags).

Woning-Bureau
en
Electro-Technisch Bureau
SCHURMANN,
RIJSWIJK b. d. Haag.
HEERENWEG 2-4. TEL. INTERC. 143.

ELECTRISCHE INSTALLATIES
VOOR LICHT EN KRACHT
BLIKSEMAFLEIDERS
ZWAKSTROOM INSTALLATIES
Gratis Plannen en Begrotingen.

Brood-, Beschuit- en Banketbakkerswinkel
van J. J. MOOLENAAR.

Tasmanstraat 134 's-Gravenhage.

Alle Artikelen verkrijgbaar der
KONINKLIJKE BROOD- en BESCHUITFABRIEK
LENSVELT NICOLA.

THE BERLITZSCHOOL OF LANGUAGES
WELBEKEND - BU ALLEN DIE MET VERLOF IN NEDERLAND VERTOEVEN
DEGELUK ONDERWIS IN
DUITSCH . ENGELSCH . FRANSCH . SPAANSCH . ITALIAANSCH
LET OP HET JUISTE ADRES DER ORIGINEELE BERLITZSCHOOL
OVER DE WAALSCHER KERK
58^a NOORDEINDE NIET BOVEN KRUL TEL: 2234

Schill & Capadose
Hofstraat 17 's-Gravenhage

BANKIERS - KASSIERS.
ADMINISTRATIE VAN VERMOGENS.
SAFE-DEPOSIT.
OPEN EN GESLOTEN BEWAARNEMING.
DEPOSITO's, PROLONGATIES.
CHANGE.
ASSURANTIE. LEVENSVZERKERING.

**NEDERLANDSCH-INDISCHE
ESCOMPTO MAATSCHAPPIJ**
OPGERICHT IN 1857.

Agentschap: 's-Gravenhage, Prins Hendrikplein 14

BELAST ZICH MET ALLE MOGELIJKE
BANKZAKEN.

SAFE-DEPOSIT.

Curaçao.

De laatst ontvangen Curaçaosche bladen vermelden de volgende treffende sterfgevallen:

In den ouderdom van 57 jaren overleed de heer H. H. R. Chapman.

Door een beroerte overvalven was het spoedig beslist, dat hij niet meer van het ziekbed zou opstaan.

De overledene was sinds het jaar 1883 als praktijzer werkzaam bij het Hof van Justitie in de kolonie Curaçao en vervulde vele jaren de betrekking van kantonrechter-plaatsvervanger. Na het overlijden van den heer E. S. L. Maduro, werd hij benoemd tot majoor-commandant van de stedelijke en landelijke schutterij.

Behalve de reeds genoemde ambten, bekleedde de heer Chapman verschillende andere functies. Zoo was hij o.a. voorzitter van de Maatschappij tot bevordering van landbouw, veeteelt, zoutwinning en visscherij en secretaris van de onlangs opgerichte vereniging tot bevordering van het vreemdelingenverkeer op Curaçao, terwijl hij vroeger lid van den Kolonialen Raad is geweest.

Willemstad verliest in hem een nuttig burger, die altijd bereid gevonden werd zijn krachten te wijden aan de belangen van Curaçao.

Voor de zijnen, vader, kinderen en zusters, is zijn afsterven op betrekkelijk jeugdigen leeftijd, een groot verlies.

Als voorzitter van de Maatschappij tot bevordering van landbouw etc. werd de overledene beloofd door zijne benoeming tot ridder in de orde van Oranje Nassau, terwijl hij ook bevestigd was met het borstbeeld 3e kl. v. d. Bevrijder van Venezuela.

Zijn stoffelijk overschot werd met militaire honneurs, onder vele blijken van deelneming, grafwaarts gevoerd. Twee open rijtuigen vol bloemstukken gingen den stoet voorop.

Bij de groeve werd het woord gevoerd door den heer A. D. Capriles, oudste kapitein van de schutterij, en den heer H. J. Cohen Henriquez, ondervoorzitter van de Vereniging tot bevordering van landbouw etc., die groote hulde brachten aan den overledene als mensch en als staatsburger.

Op den leeftijd van 42 jaar overleed de heer W. J. H. Bennebroek Gravenhorst, eerste commies ter griffie van het Hof van Justitie in de kolonie. In de volle kracht van zijn leven werd hij aan zijn gezin ontrukkt: een weduwe en drie jonge kinderen, die zijn steun en leiding noode zullen missen, werden door zijn heengaan van hun toeverlaat beroofd.

Uit Oost Indië werd te Willemstad de treurige tijding ontvangen van het overlijden van den heer H. A. A. Statius Muller, 2e luit. der inf. O.L.L., die op den jeugdigen leeftijd van 23 jaren aan de zijnen ontviel. Een jonge vrouw en een klein kind werden door zijn verscheiden op den levensweg alleen achtergelaten.

* * *

Zondagnacht 23 April j.l. eenige minuten vóór 12, zijn op Curaçao met een korte tusschenpoozing, twee vrij hevige schokken van aardbeving gevoeld.

Terzelfder tijd werden ook, volgens een bericht, voorkomende in het „Boletin Comercial”, te Caracas schokken waargenomen.

* * *

De „Amigoe di Curaçao” van 29 April j.l. meldt:

De actieve firma S. E. L. Maduro en Sons gaat binnenkort 2 groote lichters bouwen, elk van 600 ton, voor de „Bataafsche”. De meest noodzakelijke bestellingen zijn reeds per telegraaf in Amerika gedaan.

als een groote bron van inkomsten voor stad- en buitenbevolking.

Het Koloniaal Bestuur heeft een uitstekend werk verricht met vier jonge dames van St. Martin gelegenheid te geven tot volledige opleiding in het hoedenvlechten. Zij hebben allen het hoogste Diploma behaald en geven nu onderricht aan de verschillende scholen.

Dat nu personen van invloed op St. Martin medewerken om algemeen belangstelling te wekken voor deze industrie, zoodat het onderricht ook kan worden uitgestrekt tot de volwassenen.

De natuur op de Bovenwindsche eilanden is rijker dan op de Benedenwindsche. Armoede lijden, bij voldoende regen zal wel uitgesloten zijn. De menschen hebben er altijd te eten. Maar we zouden zoo gaarne eenig meerder werk onder de bevolking brengen om te voorkomen, dat ze wegtrekken naar het Buitenland. En daartoe kan de hoedenindustrie medehelpen.

Een zeer groote moeilijkheid bij de verwezenlijking van dit ideaal is de groote afhankelijkheid van Curaçao.

Het vlechtmateriaal moeten ze daar van hier ontvangen, ook zijn zij bij afzet van hun hoeden wederom hoofdzakelijk op Curaçao aangewezen.

De leider der hoedenvlechterij in de kolonie, de heer H. J. Cohen Henriquez, heeft bij ondervinding gezien, wat een moeite het kost om deze volksnijverheid in goede banen te leiden. We zijn overtuigd, dat op zijne volle medewerking gerekend kan worden, waar het de algemeen-making betreft, ook op de Bovenwindsche eilanden,

Een paar honderd man zijn voor dezen bouw op zijn minst noodig. Er is tegenwoordig werk in overvloed op Curaçao. Zoo moet het zijn. Niemand moet gebrek behoeven te lijden dan hij die niet werken wil.

* * *

In hetzelfde blad lezen wij:

Een zeldzaam mooi gezicht leveren de sisalvelden op van „Mundo Nobo” en de Cultuurtuin der „Maatschappij”. Men ziet daar een heele uitgestrektheid van volwassen sisalplanten in bloei. De stengels zijn eenige Meters hoog en dragen elk wel 20 à 30 bouquetten jonge stekjes. Zal over eenige jaren het dorre Curaçao er zóó gaan uitzien, als de sisalcultuur hier algemeen is geworden? Dan heeft het weer een attractie te meer. Maar gaat de „Eerste Sisal Maatschappij” wel in de goede richting om die cultuur hier algemeen te maken? Het schijnt, dat gewacht wordt met bestelling der ontvezelingsmachine tot er een voldoende aantal bladeren gesneden kunnen worden om te kunnen werken met volle kracht.

Dat duurt nog een paar jaren.

Gedurende al dien tijd zullen zeer veel planten verloren gaan, de volrijpe bladeren rotten en duizenden planten zullen alleen gediend hebben om te bewijzen, dat sisalcultuur hier mogelijk is.

Maar dat wisten we al.

Wat we willen weten is, of er ook winst te maken is met het aankweken van sisal.

Waarom reeds niet nu een ontvezelingsmachine aangeschaft en met een halve, of een kwart kracht gewerkt? De rente van het aanschaffingskapitaal zal er wel uit te halen zijn, dus wordt er niets verloren, maar men bereikt er mee, dat cultuur meer algemeen wordt toegepast, omdat er gelegenheid zal zijn de bladeren aan de Eerste Sisal Maatschappij te verkoopen.

* * *

En elders:

Het is bekend, dat Europeesche druiven op Curaçao geteeld kunnen worden. Reeds lang vindt men ze, als aardigheid, op verschillende plantages. Een paar jaar geleden had de vorige Directeur van het Jongensweeshuis, Pater Tomas Massello, op Sta. Rosa een heel veld met druivenboompjes aangelegd.

In de Bovendistricten volgden verschillende plantage-eigenaren zijn voorbeeld en kweekten druiven.

Maar de ranken droegen geen vrucht, tenzij wanneer ze gesnoeid waren door Pater Massello. Dat snoeien van een druivenwingerd schijnt een heele kunst te zijn, ongewijden brengen er niets van terecht.

Dezer dagen kwam de heer Dominguez ons verzoeken eens een kijkje te willen nemen in zijn wijngaard „La Victoria”. Daar zagen we een druivenkwekerij, zooals we er in Europa nooit eene gezien hadden. Die kwekerij is een lustwarande, waar men gaat wandelen voor zijn genot.

Verbeeld u; op Curaçao, bekend om zijn dorre droogheid, een moestuin, nauwelijks 2 hectaren groot, met 'n reuzenspalier van ± 60 M. lang en 5 M. breed. Een overdekte wandeldreef, waar de druiventrossen bij menigte uit het bladerdak hangen. En zoo treft men niet een, maar zes lange rijen van leiboomen aan.

De weelderige groei van deze druivenboomen blijkt wel hieruit, dat het stukje grond in Februari j.l. juist een jaar in het bezit was van den heer Dominguez. De oudste aanplant, de stekjes komen uit Spanje, kan ter nauwernood een jaar oud zijn, de jongste telt iets meer dan drie maanden. Maar aan deze jonge ranken ziet men reeds bloesem en vruchten.

Waar ter wereld kan de druif milder bloeien!

Men zou zoo zeggen, de Curaçaosche bodem is bij uitstek geschikt voor de druivencultuur.

eener volksindustrie van zulk een hooge sociale beteekenis als de hoedenvlechterij.

In den beginne zal daadwerkelijke steun niet mogen uitblijven. Goed stroo en vlugge verkoop van gemaakte hoeden, moet er wat animo in brengen.

Wie weet, of de nauwe relatie met Sto. Domingo voor St. Martin niet zeer veel de ontwikkeling der hoedenindustrie in de hand werkt.

Vroeger gingen de hoeden van Simpsonsbay naar de mijnwerkers van Connetable. Waarom zouden de vlechters nu niet hare hoeden kunnen leveren aan de suikerrietsnijders van Sto. Domingo? Daar werkt wel 'n 1000 man van St. Martin, Fransch en Hollandsch gedeelte samen. Wat een prachtige hoedenmarkt onder eigen volk!

Had de heer Henriquez maar eens tijd om de vereischten van die veldhoeden na te gaan en ze te introducereen op Sto. Domingo.

Misschien was voor die hoeden ook wel Dominikaansch stroo te betrekken voor St. Martin. Dan werden ze daar geheel onafhankelijk van ons, voor wat vlechtmateriaal en afzetgebied betreft.

Kwam er toch maar een stoombootje of flinke motorschoener tusschen onze eilanden, dan kon de algemeene leiding van een centraal punt uit, vlugger de verschillende deelen onzer Kolonie bereiken.

We begrijpen volkomen de groote moeilijkheden thans daaraan verbonden. Maar we hopen, dat deze toch niet al te zeer zullen afschrikken.

Pr. fr. R. J. C. WAHLEN.

CONSERVEN - TIELEMAN & DROS

LEIDEN - HOLLAND.

**Blikgroenten
Visch, Vleeschwaren
Soepen, Pickles, Jams**

Leveranciers aan het Departement van Koloniën, Oorlog, Marine en aan de voornaamste Stoomvaartlijnen.

Hotel de Bellevue

Bezuidenhout 15 's-Gravenhage

Tel. Interc. H. 447.

Regulateurs, Westminster Carillons

met speelwerk. - Speciaal voor Indië.

GROOTSTE SORTEERING. LAAGSTE PRIJZEN

Goedkoopst adres voor Waltham en Zenith Horloges.

Armband Horloges voor Heer en Dame.

J. A. J. REMMERS, Molenstraat 35
t/o de Oude Molstraat. ZIE ÉTALAGE.

HAAGSCHE VEILING MAATSCHAPPIJ

Directie: P. H. HOLMAN

BLEIJENBURG 3-3a - 'S-GRAVENHAGE

KUNST- EN INBOEDEL VERKOOPINGEN

TAXATIE.

Voor bijvoeging uit nalatenschappen en particulier bezit gelieve men zich te wenden tot:

P. H. HOLMAN

Tel. Haag 8921 BLEIJENBURG 3a

Grand Hotel Café-Restaurant „VICTORIA”.

Spuistraat 16 DEN HAAG Telefoon 3768-

Gunstig gelegen in het midden der stad.

Lift — Electrisch Licht — Centrale Verwarming.

80 Kamers en Salons.

PLATS DU JOUR 50 CT — DINERS VAN f 1.50 EN HOOGER.

Meest bezochte Café en Restaurant van Den Haag.

J. DEN HARTOG.

gedurende 15 jaar Gérant van Rest. RICHE

RIPPEN

Pianohandel

PIET HEINSTRAT 42
ELANDSTRAAT 17.

Tel. 4683.

Verhuren Stemmen

Adverteeren doet verkoopen.

De Heer Dominguez verstaat de kunst van aanleg en snoeien volkomen.

Reeds een paar weken lang is er zulk een toeloop van bewonderaars en koopgragen, dat deze cultuur overduidelijk toont productief en rendabel te wezen. Slim als Arabieren zijn, heeft de heer Dominguez echter zijn voorzorgen genomen om zijn druiven ook kwijt te raken, als de kooplust op Curaçao bij bekoeling der geestdrift afneemt. In Venezuela kunnen zijn druiven altijd verkocht worden.

Die kwekerij heeft een toekomst.

De wijngaard „La Victoria” is een bezoek overwaard, ook voor vreemdelingen.

Ten zeerste bevelen we derhalve aan het Bestuur der Vereeniging voor het Vreemdelingenverkeer aan een mooie foto van dit Curaçaosche natuurwonder te nemen en daarvan een gravure in het boekje op te nemen. Als dat boekje soms al gedrukt is, kan de foto zeer goed op een afzonderlijk carton er aan worden toegevoegd. De heer Dominguez ontvange de verzekering van onze volle belangstelling; de verdere ontwikkeling van zijn cultuur zien wij met blijdschap te gemoet.

WAT DE INLANDER ZEGT.

Onbillijk? De Indische leening van 1915 (62½ miljoen) geeft een rente van 5 pCt., de postspaarsbank daarentegen slechts 2.4 pCt., dus nog niet eens de helft. Is dat billijk? vraagt de „Modjopait”. Immers de deelnemers aan de Indische leening zijn groote kapitalisten en worden derhalve bevoorrecht boven de kleine spaarders, die de spaarbank gelden hebben bijgebracht.

Op grond waarvan, daar toch de gelden in beide gevallen door den Staat worden benut? Een verhooging der rente van de P. S. B. zal den kleinen man aanmoedigen tot sparen en indirect de welvaart bevorderen. Het is treurig, dat na een bijna 18-jarig bestaan de P. S. B. (sedert 1 Juli 1898) slechts ruim 10 miljoen is ingelegd. De oorzaak daarvan is de uiterst lage rente op 2.4 pCt. 's jaars.

Sobat Kras. De Mignonbioscoop te Cheribon, beheerd door Raden Aha, laat weder van zich spreken. In de „Modjopait” werd reeds de aandacht gevestigd op het verlenen van vrijbiljetten aan Steevensz, Jellema, enz., mitsgaders hunne talrijke gezinnen, die het volstrekt niet noodig hebben, terwijl de arme Inlanders daarvan nuchter blijven. Thans hebben de ronzebons en het strijkorkest het werk gestaakt, omdat zij geen betaling kregen. Zij hebben zich derhalve niet laten intimideeren door het feit, dat Raden Aha een broer is van den regent van Cheribon. Laat Steevensz, die als procureur in de „Voorpost” voorgeeft voor de belangen van Inlanders op te komen, nu eens toonen, dat het hem daarmede ernst is, ongeacht zijn sobatkrasschap met Aha. Zoo besluit bovengenoemd blad.

„Ons mooie Java”. Zoo luidt de titel van een ontboezeming van Maha Prana in de „Voorpost”:

„Doch waar men ook trekke,
Naar Oost of Westerstrand,
Het harte is en blijft
Gehecht aan het lieve vaderland.”

zingt de dichter, en terecht; er is geen plekje op aarde, waar men meer van houdt dan van zijn eigen vaderland.

Doch Indië, hebt gij een vaderland, waar gij uw goed en bloed veil voor hebt? Hebt gij reeds een Vaderlandsch lied, dat getuigt van uw vaderlandsliefde? Het „Wien Indiërs bloed.....”

Ons mooie Indië, zeer terecht „een gordel van smaragd” genoemd door den Westerling, is ons vaderland niet? Wie spreekt mij tegen? Sommige, ja, de meeste nationalisten van ons schoone eiland, of neen, laat ik liever zeggen van Insulinde, droomen reeds van het bezit van burgerrecht. „Het staatsburgerschap”, dat van zoo groot belang is in den hedendaagschen levensstrijd tegen het ber..... kapitalisme! Iedere Indië, die zich vrij en frank voelt, moet tot de conclusie komen, hoe zwaar het is om de belangen van het proletariaat te dienen, de belangen der soedra's. Doch is het niet altijd zoo geweest, door al de eeuwen heen? Zwaar is het wis en zeker, van daar ook ons devies: „rawe rawe rantas, malang-malang poetoeng” (snijdt de franjes af, breekt de hinderpalen). De leuze van den proletariër (den gedemoraliseerden ksatria van Modjopait) getuigt van taale volharding, stalen ondernemingsgeest. De vreemde kapitalist ziet steeds met leede oogen onze actie aan, en onderschat ons, in zijn oogen „kinderachtig gedoe”. Intusschen schrijden wij steeds voort, en laten geen luttel oogenblik voorbij gaan...

Ons mooie Java, waar de strijd tusschen den kapitalist en den proletariër zich het sterkst vertoont, op u wordt de aandacht gevestigd. Gij waart het voorspekde land, overvloeiende van melk en honig en gij zijt het thans nog. Wanneer zult gij ons vaderland zijn? of liever het dierbare land, waar de Javaan zich vestigt als onze Staatsburger? (de redactie teekent hierop aan: Java is reeds ons vaderland. Het doet alleen een beroep op onze kracht, om het vrij te maken. Hetgeen zal geschieden.....). Ons schoone Java — zoo vervolgt Maha Prana — waarvan de Westersche geschiedschrijvers gewagen als „het land, overvloeiende van melk en honig”, waart en zijt zelfs nu nog rijk aan natuurvoortbrengselen, welke vroeger behoorden aan den Javaan. De West-

tersche indringers, die zooals zij zich uitdrukten „de natuur in het gareel wisten te slaan”, trokken profijt van uwe schatten. Doch eens zult ge zijn ons vaderland, het vaderland van onze vrije natie, die zich noemt „Indië”-natie. Modjopait zal herboren worden en haar kraton zal zijn een kraton, waar gerechtigheid heerscht. De ethische heerscher zal zeggen: „Ziet, ik heb u opgevoed, tot gij in staat zijt geworden om op uw eigen beenen te staan. En de Indië, de proletariër, hoopt, mag blijven hopen, zijn geheele leven lang!

De Mangkoenegaran. De „Sinar Djawa” schrijft: Nog steeds is men niet uitgepraat over den nieuwen vorst van dit Rijk van diens kalme en fiere houding bij zijne installatie, den afstand, dien hij daarna wist te bepalen tusschen hem en degenen, die hem tevoren bejilden en bejouden en nu, hoewel niet in een hurkende of zittende houding, toch zijn onderdanen geworden zijn. Uit een vrij nederige positie opeens gesteld aan het hoofd van een Rijk, van een Huis, van een Oostersche Hofhouding, beseft hij volkomen de zwaarte der verantwoordelijkheid, op zijn jonge schouders geladen. Verhaald wordt, dat er na zijn tegenbezoek bij den Resident, in zijn kraton een samenkomst plaats had met de officieren van het Legioen, welke een intiem, maar zéér ernstig karakter droeg. Na afloop daarvan stonden de officieren met den majoor aan het hoofd op, stapten met de parade pas naar het op den vloer uitgespreide gele zijden vaandel van het legioen toe en aldaar een kring vormende, raakten zij met de punten van hun sabels het dundook, waarna de Vorst hen nogmaals op hunne plichten wees, daarbij woorden van hoop en verwachting uitsprekende. De majoor antwoordde daarop, dat hij en alle officieren van het Legioen den nieuwen Vorst en de Koningin der Nederlanden trouw zouden zijn voor altijd.

Inf. Militieplicht. De „Oetoesan Hindia” vermeldt, dat deze in den laatsten tijd weer ter sprake wordt gebracht en merkt op, dat de S. I. zich daarover nog niet heeft uitgelaten. Wel was op het laatste congres de vergadering 't met den voorzitter, tevens hoofdredacteur van dit blad, eens, die als zijne meening verklaarde, dat een bezitting zonder eigen leven of ziel wel van de eene hand in de andere kan overgaan, zonder dat haar daarom de eisch gesteld mag worden, om aan de landsverdediging deel te nemen. Hij achtte zulks in strijd met het volkerenrecht en ook met de rechten der menschheid. Die eisch zou te billijken zijn, indien de bezitting voldeed aan de eigenschappen van een staat, d.w.z. in het genot was van zelfbestuur, zij 't ook onder de leiding van het moederland, maar met medezeggenschap van iederen Indischen ingezetene. De ingezetenen moeten burgerschapsrechten krijgen, zoo niet, dan is militieplicht te beschouwen als een nieuwe en zwaar drukkende heerdienst. Krijgen zij bovengenoemde rechten, dan is militieplicht van zelf sprekend; maar dient ook consequent doorgevoerd te worden voor alle standen der maatschappij. Geen halve maatregelen derhalve, als een beperking alleen tot de hoogere standen, hetgeen een gevaar zou kunnen opleveren. Er zijn Europeanen, die nog steeds den Inlander niet vertrouwen. Maar deze Inlander wil, burger zijnde, van een zichzelf besturend Indië, 't toch niet gedoogen, dat welke bevriende mogendheid ook zich gaat bemoeien met de zaken, die hij met zijn regeering heeft, zaken, die soms op scherpe en heftige wijze, maar toch vreedzaam beoordeeld worden. De Inlanders hebben wel is waar nog niet genoeg kracht en macht om met de wapens in de hand een staat te weerstaan, die de ellende van een oorlog over zijn land zou willen brengen, maar als deze staat zich met de binnenlandsche aangelegenheden zoude gaan bemoeien, zouden diezelfde Inlanders hem met alle kracht toeroepen: „Halt, bemoei u met uw eigen zaken.” Wij hebben de driekleur lief: „Oranje boven! Leve de Koningin der Nederlanden!”

De Ongeregeldheden. De „Tjaja Sumatra” keurt het optreden van de hadjis op de particuliere landen in Buitenzorg af, waarvan ongeregeldeheden het gevolg zijn geweest. Op het land Tjampea werden vijf hadjis gevangen genomen. De redactie vraagt zich af tegen wien de heilige oorlog gepredikt wordt. Toch niet tegen het Gouvernement, dat ons geloof niet aantast, integendeel geheel vrij laat. De aanverder, die het praatje rondstooide, dat hij onkwetsbaar was, is thans voortvluchtig. 't Is te hopen, zoo vervolgt het blad, dat hij opgevat zal worden, en 't is wel te verwonderen, dat juist op dit land (Tjampea) het opstootje is uitgebroken, waar de afkoop som der heerdiensten slechts f4 bedraagt en bijna iedereen is vrijgesteld van grondhuur.

WAT DE CHINEES VERTELT.

Particuliere Landerijen en S. I. In de „Pewarta Soerabaja” wordt het volgende bericht overgenomen van een te Soerabaja zonder vergunning van het bestuur gehouden vergadering van opgezeten en van particuliere landerijen. Ondanks eenige voortvarendheid worden de leden der S. I. wat meer bezadigd. Dit laatste valt met genoegen uit de toen gehouden vergadering te constateeren. De S. I. had hare leden tot een streng huishoudelijk onder-onsje bijeengeroepen in den schouwburg. Zelfs de politie had geen toegang, zoodat van deze zijde niets kon worden vernomen, wat er behandeld werd. Maar van een anderen kant werden eenige inlichtingen verkregen, welke vrij wel de hoofdpunten van het verhandelde uitmaakten.

BEËEDIGD EXPERT,
Inkoop van Oud-Indische Brillanten,
Paarlen, Juweelen, enz.
N. BLOM,
Nieuwe Heerengracht 25. Tel. Interc. 8320.
AMSTERDAM.

Mantel en Costumemagazijnen

Maison H. SIMONS

Heulstraat 13 Telefoon 2005

Noordeinde 17a Telefoon 6537

.... Mantels, Mantelcostumes, Taillecostumes
Avondtoiletten, Blouses, Costumerokken, Peignoirs

Steeds ruime sortering, prima coupe en kwaliteiten.

HEINEKEN'S

Glazenwasscherij

STOOM JALOUZIEËN- EN ROLLUIKENFABRIEK

Fabriek van Geschilderde
: Gordijnen :
in meer dan 500 dessins
KLENUS' Stofzuigmachine

Hof- en Rijksleveranciers
'S-GRAVENHAGE

Kettingstraat No. 6 - Telefoon 2478

G. ED. BORST

Vlamingstraat 23-25-27

DEN HAAG.

Het bekende adres voor

HEEREN
MODE
ARTIKELEN

„HUIZE ZEELANDIA”

Pension van
den 1sten Rang.

Statenlaan 100

DEN HAAG.

Telefoon Schev. 2231.

PRIMA REFERENTIËN. BILLIJKE PRIJZEN.

Aanbevelend, Mevr. J. KOOPMAN.

De woordvoerders waren o.m. Soehario en Prawirodiardjo, die ook de kwestie der particuliere landerijen aanroerden. Men heeft blijkbaar ingezien, dat met oproerig verzet minder resultaat te bereiken is, dan met een behandeling langs rechterlijken weg, wanneer de opgezeten meenen, dat hun onrecht wordt aangedaan. De sprekers op deze vergadering hebben hun afkeuring geuit over de wijze, waarop de bevolking in kampong Kedoeng hun kepala te lijf ging en hem aldus wilde dwingen al te zien van de rechten, welke de landheer hem gunt. Daar men het verzet op de verschillende landen toch ten slotte moet beschouwen als gevolg van de actie der leiders, behoeft het geen betoog, dat deze afkeuring meer een retireeren blijft dan een oprechte bekeering. Het geval op het land Ament in Meester Cornelis blijkt ook zijn uitwerking niet gemist te hebben. De S. I-leden zijn ten slotte wat bezadiger geworden. Men heeft besloten een advocaat te engageren, wien dergelijke kwesties ter behandeling zullen worden voorgelegd, die als adviseur zal dienen en daarvoor een honorarium van f 200 per maand toucheert. De president der vereniging zal voortaan ook een maandelijksche bezoldiging van f 100 genieten en moet daarvoor uitsluitend in dienst der S. I. werkzaam zijn. Dit is één symptoom van voortvarendheid. Het tweede is een voorstel om ook Inlandsche vrouwen als lid te doen toetreden. De vergadering, die door een aantal vrouwen werd bijgewoond, ging met dit voorstel accoord. Prettiger indruk geven het besluit, waarbij de S. I. een dokter djawa heeft aangesteld op f 100 per maand voor de behandeling van hare zieke leden en het verzoekschrift, dat de S. I. bij den Gemeenteraad zal indienen, om verbetering van den gezondheidstoestand in de kampongs te verkrijgen. Verschillende sprekers zetten uiteen, hoe die toestand thans is en dat spoedige verbetering gewenscht is. De vergadering werd door ongeveer 600 personen bijgewoond en verliep zeer kalm. De politie had slechts te zorgen, dat menschen werden toegelaten, die in het bezit van een introductie waren.

Militieplicht. De „Tjahaja Timor" schrijft hierover: De Inlanders zijn reeds zwaar genoeg belast. Het is voor dit land een geluk, dat de leiders van het volk verdeeld zijn in „revolutionairen" en „anti-revolutionairen." Ware dit niet het geval, „ons volk" zoude niet zoo gemakkelijk te overheerschen zijn. 't Is te hopen, dat beide partijen even sterk blijven. Voor wiens vrijheid zou men strijden? Als de militie geboren wordt, zal de revolutie achter de deur gluren. Eerst volksvertegenwoordiging, leerplicht, enz.

Een Voorspelling. De „Djawa Tengah" geeft een uitvoerige verklaring van de beteekenis eener voorspelling, jaren geleden gedaan door een Oostenrijksch professor, toen deze den Merapi beklom, n.l. dat in 1918 na drie groote aardbevingen, tengevolge van een uitbarsting van den Merapi, Djokjakarta en Kedoe geheel verwoest en Soerakarta sterk beschadigd zullen worden. Dit is de reden waarom, volgens schrijver, de afgetreden Mangkoenogoro niet in Solo is willen blijven, maar zich te Soerabaja metterwoon gevestigd heeft. In werkelijkheid hebben reeds twee van deze aardbevingen plaats gehad. De eerste was de komst van den Gouverneur-Generaal, bij welke gelegenheid de Soesoehoenan links van den G.-G. en de resident rechts van dezen heeft moeten zitten, terwijl beiden nog 10 c.M. meer naar achteren moesten plaats nemen. Aan de Inlanders werd hierdoor te kennen gegeven, dat het rijk van Soerakarta in werkelijkheid slechts een lege Këmiri (een rondachtige noot met een zeer harde schil, die tot de Javaansche kruiderijen behoort) is. De rechtsbedeeling en alle staatsmacht waren den Soenan immers reeds ontnomen en in particuliere zaken kon hij ook niets verrichten, zonder de toestemming van den resident. De tweede aardbeving was de te voren nog nooit voorgekomen gebeurtenis, dat een Javaansch vorst (Mangkoenogoro) vrijwillig afstand deed van den troon en zijn rijk verliet. De derde aardbeving moet nog komen. Een groote partij in het land acht een nog krasser ingrijpen van het Europeesch bestuur noodig om heilzame verbeteringen in den algemeenen toestand te verkrijgen. Van het tirannieke zelfbestuur is in dezen zin niets te verwachten. Komt dit ingrijpen tot stand, dan is het gevolg hiervan de geheele verwoesting van Djokjakarta.

Afdeelingbanken. Vroeger werd nog al eens afgegeven op de werking van de afdeelingbanken, maar van die van Grisee kan thans niets dan goeds vermeld worden, alzoo de „Bintang Soerabaja". De kleinhandelaar en de landbouwer, die in moeilijkheden verkeerden, beseffen meer en meer, dat deze bank van Grisee hunne belangen goed behartigt. Er wordt daar dientengevolge meer omgezet dan in het vorige jaar. Bedroeg deze in 1915 ± f 150000, uit de aanvragen, die tot nu zijn binnengekomen, kan afgeleid worden, dat de omzet in dit jaar nog meer zal bedragen. Doch hierbij dient opgemerkt te worden, dat er weinig plaatsen op Java zijn, waar de bevolking zoo door woekeraars wordt uitgezogen als te Grisee.

Nieuwe Schoolwetten. Bij het einde van het Inlandsche schooljaar 1915/16 op 2 Juli a.s. zullen te oude leerlingen niet meer toegelaten worden tot de H. I. scholen, w.o. begrepen de Kesatrijan en Mangkoenegarjan school te Solo en de Kepoetran school te Djokja. Behalve zij, die uit een lagere klas der school worden bevorderd, of afkomstig zijn van een andere H. I. S., kunnen tot de 1e, 2e en 3e klasse alleen leerlingen worden toegelaten, die resp. nog geen 8, 9, 10 jaar enz. oud zijn en dezen leeftijd

in den loop van het jaar ook niet bereiken. De leerlingen mogen in dezelfde klasse niet langer dan twee jaren en in twee onmiddellijk op elkaar volgende klassen te zamen niet langer dan drie jaren aan het onderwijs deelnemen, op straffe van verwijdering van de H. I. S. („Perniagan").

Een Voorstel. Op verscheidene plaatsen — alzo de „Pewarta Soerabaja" — ziet men in de woningen der Inlanders beeltenissen van den Sultan van Turkije, van den Khedive van Egypte, maar zelden of ooit een portret van Koningin Wilhelmina hangen. Is 't omdat de Inlanders den Mohamedaanschen godsdienst belijden? Neen, meent de schrijver, maar in de woningen van dezelfde inlanders ziet men wel portretten van den vorigen en den tegenwoordigen koning van Engeland hangen. Van al deze vorsten zijn echter goedkope chromolitografieën in schreeuwende kleuren van veel rood en blauw en goedkope lijsten in den handel, welke bij de Inlanders zeer gewild zijn, terwijl van onze Koningin wel veel betere portretten bestaan, doch die voor de Inlanders te fletsch van kleur zijn. Het blad geeft in overweging ook gekleurde afbeeldingen van onze Koningin te laten maken, in den geest van die der hierboven genoemde vorsten, met de teekenen harer waardigheid, opdat terstond de Vorstin der Nederlanden er aan te herkennen is. Ongetwijfeld zullen dan ook deze portretten bij de Inlanders gewild zijn en in hunne woningen prijken.

Van Vreemde Koloniën.

Nederland op zijn smalst.

In 't consulaire rapport over 1915 van den heer W. F. Loopuit, consul van Perzië te Rotterdam, worden cijfers gegeven om de handelsbeweging in Perzië van Maart 1913 tot Maart 1914 te vergelijken met die in 't voorafgaande jaar.

Daaruit blijkt, dat het totale handelsverkeer van P. met Nederland en zijne koloniën 15.135.984 krans heeft bedragen, in tegenstelling met 3.422.163 in 't jaar, dat er aan voorafging.

De invoer uit N. en k. steeg van 1.274.470 tot 1.371.326 krans.

Die vermeerdering van omzet zou een verblijdend teeken mogen heeten, maar reeds valt op, dat, waar de invoer betrekkelijk weinig toenam, het verschil aan den uitvoer te danken moet zijn. Wat mag er echter van 't verblijdende overschieten, als men de reden leest van de groei van den uitvoer van ruim 2 miljoen tot ruim 13½ miljoen krans? Die reden is te zoeken in 't feit, dat directe invoer van opium in China verboden is; de opium wordt nu naar Nederlandsch Indië uitgevoerd en van daaruit vindt heruitvoer plaats naar Formosa, 13.758.400 krans van den uitvoer van 13.764.538 krans uit P. naar N.-I. bestaan uit opium!

China handhaaft niettegenstaande zijn geldgebrek het opiuminvoerverbod. Nederland voegt aan zijn winst van 't opiumdebet in eigen koloniën, nu nog een winst van opiumdoorvoer naar Japan en China toe. China geeft geheel de wereld in dit opzicht een les, die eerbied afdwingt. Nederland geeft geheel de wereld een les, die 't tegendeel doet.

't Uitvoerige rapport van den P. consul geeft cijfers, die al wat ond zijn, er kan sedert Maart 1914 wel wat veranderd zijn. 't Spijt ons echter niet de verwachting te durven uitspreken, dat onze regering zich sedert dien wel zal hebben beijverd om het goede streven van China in de hand te werken.

De oorlog breidt zich uit, het evenwicht blijft.

Terwijl Wilson zich tot vredesapostel en Bryan zich zelfs tot vredesmartelaar maakten, hebben zij toch meegewerkt om de gespannen verhouding tusschen Mexico en de V. S. van Noord-Amerika te doen toenemen. Na Bryan's heengaan hebben de bemoeienissen van N. A. met de zaken in Mexico er steeds nog tot verscherping van den Amerikanenhaat geleid, en zoo is 't nu tot vijandelijkheden gekomen, die een nieuwe reeks van rampen in 't vooruitzicht stellen. Toch hebben de leiders der buitenlandsche staatkunde in de V. S. den oorlog niet gewild. Hiervan mogen zij, die zich reeds vrede op aarde als een te verwezenlijken droom voorstellen, tot nader nadenken komen. De schoone illusie zal nog heel, heel lang illusie moeten blijven. Of Bryan bleef, dan wel heenging, of Ford — de chef der mislukte Amerikaanse vredesexpeditie naar Europa — zijn werklieden nu met ontslag dreigt als zij ten strijde trekken, dit beheerscht de vraag van oorlog of vrede niet. Achteraf kan wel worden uitgemaakt, dat Wilson, indien hij den vrede gewild heeft, fouten heeft begaan, dat hij beter gedaan had door Huerta als president te steunen en door Villa's medewerking niet te zoeken, maar bij de in Mexico bestaande antipathie tegen de Amerikanen, die toenam door de uitbreiding van het aantal der Amerikaanse maatschappijen, die Mexico tot haar exploitatiegebied kozen, zou 't evenzeer tot een groote botsing gekomen zijn, indien Huerta wel en Villa niet gesteund was. En dan zou men Wilson nu voorhouden, dat hij beter gedaan hadde door te handelen, zooals hij nu inderdaad gehandeld heeft.

Evenals in Europa de groote oorlog een uitbarsting is van economischen wedijver, is dit met den strijd tusschen Mexico en N. A. 't geval. De staatkunde leidt, maar wordt ook geleid. Dit mag niet voeren tot berusten, tot fatalistisch afwachten. Die staatsman is 't grootst, welke niet met negeering, maar juist met erkenning van de werkende en sluimerende krachten, de waarschijnlijke loop der toekomstige zaken het meest nabij weet te benaderen. En, eigenaardig, daardoor wordt hem de invloed geschonken om die waarschijnlijkheid te bevorderen of te verminderen. „Regeeren" blijft „vooruitzien".

Heeft de regering van N. A. den oorlog met Mexico in ernst niet gewild, dan is zij in elk geval echter te kort geschoten in dit vooruitzien. Zij heeft 't middel niet gevonden om, terwijl vele Amerikanen groote belangen in den zuidelijken buurstaat legden, de vreedzame samenwerking tusschen de bureu te verzekeren.

Zoo is 't ertoe gekomen, dat de Mex. roover generaal Villa strooptochten deed op Am. gebied, na door de Am. regering zelf van geld te zijn voorzien. Zoo werd de bescherming van Am. onderdanen in Mex. noodig, waartoe Am. zich veroorloofde eigen troepen over de Mex. gr. te zenden. Zoo heeft dit tot, op zich zelf rechtmatige, eischen geleid, die na 't voorafgaande echter bezwaarlijk meer in te willigen

Genealogisch Heraldisch Bureau

Carl Köffler, Den Haag, Obrechtstr. 181. Tel. 7840.

BELAST ZICH MET:

Het verstrekken van inlichtingen op het gebied van geslachts-, wapen- en zegelkunde in den uitgebreidsten zin; het nasporen van familiebetrekkingen, zoowel binnen- als buitenslands; het opsporen van familie-wapens en zegels; het samenstellen van zoo volledig mogelijke geslachtsregisters en het opmaken van kwartierstaten onder overlegging der officieele bewijsstukken; het bijeenbrengen der benodigde wettelijke stukken ter eventuele erkenning, inlijving of verheffing in den Nederlandschen Adelstand, alsook tot het officieel verkrijgen van naamsverandering; het oplossen van onbekende wapens; het teekenen en schilderen van hoofd-, alliantie- en kwartierwapens, zoowel op papier als perkament, paneel, enz.; het graveeren van cachetten en zegelringen in alle metalen en halfedelgesteenten, het vervaardigen van stempels en cliché's tot het bedrukken van postpapier, het branden van wapens in glas, het leveren van boekbanden, portefeuilles, etc., met in leder gedreven wapens, enz., alsmede het ontwerpen en leveren van ex-libris.

Redactie en Administratie van „Het Zoeklicht" voor Genealogie en Heraldiek.

Hôtel Astoria et de Paris

Modern Familie-Hôtel

Hoefkade 9-11 - Tel. 6056

Station H.Y.S.M. Den Haag

P. KOLE, Drogist.

Valeriusstraat 40

Telef. 5301.

DEN HAAG.

Fred. Hendriklaan 215

Telef. 1776 Z.

SHEVENINGEN.

BORSTELWERK, SPONZEN, ZEEMLEDER
TOILET-ARTIKELN, EAU DE COLOGNE
ARTIKELN VOOR ZIEKENVERPLEGING
SPECIALITEITS-GENEESMIDDELEN.

Aan beide zaken Personeelwegstoel.

Modemagazijnen

F. L. VAN BOMMEL

Vlamingstraat 8-10.

Prins Hendrikstraat 104-106

Nieuwe afdeling: Blouses

Prima Confectie.

Uitsluitend Prins Hendrikstraat 104

F. C. DE BRUYN

Magazijn van Comestibles en Fijne Meeschwaren

LEVERT UITSLUITEND EERSTE KWALITEIT
ARTIKELN TEGEN BILLIJKE PRIJZEN.

Bestellingen worden dagelijks opgenomen en franco thuis bezorgd.

Vraagt Prijscurant. Neemt Proef.

Telefoon 3361 - Danckertstraat 43.

G. RANKE

REINKENSTRAAT 17 DEN HAAG
TELEFOON H. 4271.

Fantasie Voile-stoffen Frottés

Blouses

Effen en Gestreepte Zephirs

Rokken Lingerie

G. JANSSEN 1/2 Janssen & Coenen

DEN HAAG,
v. Merlenstraat 79,
Tel. 6388.

AMSTERDAM,
Binnenkant 34.
Tel. N. 1339.

Oost- en West-Indische Uitrustingen.

Leverancier van verschillende Stoomvaartlijnen.

waren. Zoo is 't tot bloedig treffen en feitelijk tot oorlog gekomen.

Hiermede is N. A. eigenlijk tevens in den grooten Europeeschen oorlog getrokken, waar Wilson zich ook buiten heeft willen houden. Wel is niet formeel partij gekozen, maar bij de vele leverantiën, die N. A. aan de entente-mogendheden bezorgde, en waaronder die van oorlogstuig geen geringe plaats innam, kan toch gezegd worden, dat een eigen oorlog met Mexico aan N. A. de gelegenheid ontnaemt om op gelijke schaal aan Europa te blijven leveren. De oorlog met Mex. is, zonder twijfel, als een voordeel voor de centrale Europ. rijken te beschouwen.

Zal Japan, nu Amerika de handen vol heeft, krachtiger in China doortasten, waar het N. A. tot nu toe als jaloersch wachter op post vond?

Zullen de neutrale staten, behalve de vermindering van de normale handelsdrukte, nog meer moeilijkheden op zee gaan ondervinden, nu de machtigste der neutrale staten eigenlijk uit hun rij is getreden?

In dezen oorlog, die zoo lang duurt, omdat er geen overwinnaar is, komt bij elk feit, dat voor één der partijen de kans op overwicht te krijgen zou kunnen verminderen, anderszits weer een gebeurtenis, die dadelijk tegenwicht brengt. Zoo is nu bij 't voordeel, dat de centralen kunnen boeken, daar met het gevecht in Mexico, waarbij generaal Gomez neuveldde, de oorlog als begonnen kan worden beschouwd, voor hen aan den tegenkant te vermelden, de opstand der Arabieren tegen de Turksche overheersching. Deze zal de T. krachten naar Arabië doen afvloeien op een oogenblik, dat zij de Russen en Engelschen op bedenkelijke wijze Bagdad zien naderen.

De Groot-Sherif van Mekka heeft, gesteund door stammen van West- en Centraal Arabië, de onafhankelijkheid ten opzichte van Turkije afgekondigd.

Maanden geleden reeds gaven wij een gerucht weer over een beweging om weer een Arabisch rijk te vormen. Dat gerucht is nu tot een uitbarsting geworden. De strijders, die zich om den Grooten-Sherif schaarden, hebben Mekka, Djedda en Taif genomen en maakten vele gevangenen.

Ook Medina werd ingesloten.

De berichten geven den indruk, dat men hier met een zeer goed georganiseerd opzet te doen heeft.

De vrijheidszin en onderlinge wedijver der Arabische stammen en krijgsvenden maakt 't echter zeer twijfelachtig, of in de beweging voldoende eenheid en eendracht zal zijn te behouden, om tegen een eventueel krachtig optreden van de Turksche troepen bestand te zijn. Maar zelfs wanneer de T. in staat mochten blijken om de hoofdplaatsen weer onder hun gezag te brengen, zal dit momenteel een inspanning vergen, die krachten in beslag neemt, welke elders hoogst noodig zijn. Bovendien zal de opstand ook dan zóó blijven nagisten, dat een sterke bezetting in Arabië nog geruimen tijd noodig zal blijven. Wordt niet snel en krachtig ingegrepen, dan zal het T. rijk ook aan die zijde zijn grens hoogstwaarschijnlijk belangrijk zien inkrimpen.

Deze opstand zal ook 't aanzien van Turkije in de Mohammedaansche wereld doen tanen, en daardoor mede de entente mogendheden ten goede komen.

Al grooter en grooter wordt 't kampveld, waarin Nederland als een vrede-oase ligt.

deze onderhoudend geschreven indrukken, trof ons de volgende passage:

„Interessant was een zestal Papoesche koppensnellers, die te Kokas (dicht bij Fak Fak, Ned. N. Guinea) aan boord waren gekomen, met touwen aan elkander gebonden, en nu naar Fak-fak gingen om geoordeeld te worden. Het stelletje maakte een treurigen indruk, zoals het daar tegen elkander aanhurkte, en met verbaasde en tevens angstige oogen rond zich keek. De vermoedelijke aanvoerder was een man van middelbaren leeftijd, met dikken kroeskop en vollen haard. De jongste was niet veel meer dan een knaap. Een had bij wijze van opschik een wit balletje in het oor, een paar anderen droegen, door den neus onder de neusvleugels heen gestoken, stokjes, aan welker uiteinden eveneens witte kogeltjes waren aangebracht, terwijl overige opschik ontbrak. De ouderen hadden boven den linkerborst merken als pokken op de huid in den vorm van een kruis. Ieder merkt telt voor één vrouw, waar de man mede gehuwd is geweest. Een man, die nooit getrouwd was, zou in de geestenwereld hierna maats niet ontvangen worden.”

Hetzelfde Nr. van het Ned. Zeewezen bevat nog een en ander over visscherij op Java en Madoera (speciaal over het gebruik van lijnen en haken, welke de bevolking bij de vischvangst gebruikt).

Verslag Landsdrukkerij 1915.

Vanwege het Departement van Gouvernementsbedrijven in Ned.-Indië is verschenen het verslag over 1915 der Landsdrukkerij te Batavia.

Een opsomming van het aan die inrichting verbonden personeel, geeft reeds een idee van den omvang van het bedrijf. Het bestaat uit 1 Directeur, 1 technisch ambtenaar, 1 boekhouder, 1 opziener, 1 corrector, 1 assistent-corrector, 1 expediteur, 1 asp. magazijnmeester, 1 commies, 1 geëmployeerde en 2 klerken en verder uit 252 werklieden, wier werkkring in een staatje is weergegeven.

Een graphische voorstelling laat de reusachtige hoeveelheid verbruikt drukpapier zien; andere tabellen bevatten opgaven van afgeleverd drukwerk, van ontvangsten en uitgaven enz. Het totaal der salarissen bedroeg over 1915 f 48.563.23, dat der loonen: f 143.604.25. (Welke categorie bezoldiging ontvangt als „salaris” en welke als „loon” vermeldt het verslag niet, maar laat zich raden; alleen had men nog verder kunnen en eigenlijk moeten gaan en een rubriek „honorarium” toevoegen. Men voelt dan dat bedoeld wordt: honorarium—geldelijke belooning der hoofdamttenaren; salaris voor de ambtenaren; loon voor de werklieden!).

Almanak van het Missiehuis te Tilburg.

Reeds nu is jaargang 1917 van den „Almanak van O. L. Vrouw van het H. Hart” verschenen. Onder het mengewerk vindt men ook thans weder eenige bijdragen van R. K. missionarissen over de bevolking van het gebied waar zij werkzaam zijn. Zoo schrijft bijv. Pr. H. Geurtjens over een offerfeest op de Kei-eilanden, terwijl Pr. P. Vertenten (op Nieuw-Guinea) een gevoelig verhaal doet „van kleine Kadiem, die werd opgegraven”. Welk een verdienstelijk teekenaar laatstgenoemde tevens is, blijkt opnieuw uit de interessante Papoea-koppen, welke zijn bijdragen illustreeren.

Ter eere van Prof. Dr. G. A. F. Molengraaff.

Deel III der Geologische Serie van de Verhandelingen van het Geologisch-Mijnbouwkundig Genootschap voor Nederland en Koloniën is een feestuitgave, opgedragen aan Gustaaf Adolf Frederik Molengraaff, den krachtigen bevorderaar der geologische wetenschap, den onvermoeiden terrein-geoloog, bij gelegenheid van zijn 25-jarig hoogleeraars-jubiläum.

De bijdragen waaruit dit deel is samengesteld, hebben zoo goed als alle betrekking op de wetenschap, welke door den jubilaris wordt beoefend. De Indische opstellen nemen een belangrijke plaats in; zij zijn getiteld: Geologische verkenningen in de Oostelijke Molukken, door H. A. Brouwer. — Het zwavelvoorkomen van den Kawah Idjen, door M. H. Caron. — Eenige merkwaardige gesteenten van Billiton, door Ch. Th. Groothoff. — Over ijzerconstructies en lateriet in Ned.-Indië, door E. C. J. Mohr. — Vier dwarsprofielen door de tertiaire mergelzone tusschen Soerabaja en Ngawi, door L. Rutten. — Een palaeogeographische gevolgtrekking in verband tot de kristallijne schisten-formatie van Midden-Celebes, door E. C. Abendonon.

De Indische Mercur.

Hoofdzakelijke inhoud van No. 25: Het invoerrecht op suiker in de Vereenigde Staten blijft gehandhaafd, door Dr. H. C. Prinsen Geerligts. — Het voorkomen van blauwzuur in cassave-wortels, door J. J. Paerels. — Iets over Guatemala-koffie (met afb.). — Het twee-kaarten systeem in Suriname, door D. S. Huizinga. — Verslag omtrent handel, nijverheid en landbouw van Ned.-Indië gedurende 1915. — Handel van den Australischen Statenbond met Nederland en Ned.-Indië gedurende 1914-15. — Economisch overzicht van Suriname in 1915. — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen, zoomede de overige wekelijkse rubrieken.

Weekblad voor Indië.

De Nrs. 2 en 3 van den 13en jaargang bevatten, naast veel oorlogslectuur, o.a. geill. bijdragen over de ontgravingen bij den Tjandi Panataran; over het bezoek van den G. G. der Philippijnen aan Soerabaja en aan Madioen. Verder een breed opgezette beschouwing (welke in een volgend Nr. vervolgd wordt) over Java's oude geschiedenis.

Ten slotte nog eenige titels:

De met suikerriet beplante oppervlakte van Java, door W. C. Dickhoff. — De suikerproductie der verschillende residenties, oogstjaar 1915, door Id. (Archief Suikerindustrie N.-I. 1916, afl. 13).

Kleidung und Krankheiten. Ethnologische und Historische Betrachtungen, von J. P. Kleiweg de Zwaan (Janus, 1916, bl. 63 v.g.g.).

De geur van moeders haarwring (gedichten), door Noto Soeroto. (Amsterdam, S. L. van Looy).

Nederlandsch-Tidoengsch-Tinggalan Dajaksche woordenlijst, samengesteld door P. van Genderen Stort. (Verhandelingen Bat. Gen. v. Kunsten en Wetenschappen, Deel LXI, 5e stuk).

Feiten en maatregelen, in verband met den Europeeschen oorlog, welke voor het economisch leven van Ned.-Indië van belang waren. Afl. 1-3. (Publicaties van de Afd. Nijverheid en Handel, 1916, No. 3).

OOST- EN WEST-INDISCH LITERAATUUR-OVERZICHT.

Een landbouwkundig tijdschrift voor Suriname.

Bij J. H. Oliviera te Paramaribo verscheen het eerste Nr. van „West-Indië, Landbouwkundig Tijdschrift”. De uitgave geschiedt vanwege het Departement van Landbouw in Suriname; redacteur is de heer J. J. Leys, hoofd van het landbouwwonderwijs. Het tijdschrift zal aanvankelijk driemaandelijks uitkomen, om, als blijkt dat er voldoende belangstelling is, er een tweemaandelijksch, of zelfs maandelijksch orgaan van te maken.

In de eerste afl. worden de volgende onderwerpen behandeld: Bemesting van rijstvelden, door J. J. Leys. — Kolonisatie van Javanen op de plantage Vroeland, door J. A. Niems. — Het twee-kaarten-systeem, door D. S. Huizinga. (Dit artikel behandelt de kwestie; het drijven van meer dan één cultuur op de Surinaamsche plantages).

Indonesische taalstudie.

Als Vol. XV der serie „Asiatic Society Monographs”, uitgaven van „The Royal Asiatic Society” te Londen, is verschenen:

An Introduction to Indonesian linguistics, being four essays, by R. Brandstetter, Ph. D. Translated by C. O. Blagden. De vertalingen betreffen een 4-tal verhandelingen van den geleerden Zwitser, Dr. Brandstetter's „Monographien zur Indonesischen Sprachforschung”.

Het is verheugend te lezen in het Voorwoord dat de vertaler, de Engelschman Blagden, grooten lof toezwaait aan hetgeen van Nederlandsche zijde is verricht op Indisch taalkundig gebied. Met name wijst de heer B. op de bijzondere verdiensten ten deze van wijlen Dr. H. N. van der Tuuk en van Prof. Dr. H. Kern.

„Voor de Indiese jongen.”

Onder bovenstaand opschrift leest men (in hier niet overgenomen vereenvoudigde spelling) in No. 8 van „Het Middelbaar Onderwijs”.

Op initiatief van Dr. Prange, Directeur der H. B. S. te Soerabaja, wordt den 29en dezer in het Oost-Java theater een groote uitvoering gegeven ten bate van het Oost-Java studiefonds. De beste krachten van Soerabaja zullen hieraan mededoen. In het geheel 61 medewerkers. Succes is verzekerd; thans werd reeds voor één plaats f10.000 toegezegd; verder werden er reeds 2 plaatsen voor f1000 en verscheidene voor 500 en f100 besproken. Het doel van het fonds is; onbemiddelde jongelui met eindexamen H. B. S. gelegenheid te geven hun studiën in Europa voort te zetten.

Orang Peladang.

In het 15-Juni Nr. het slot der „Aanteekeningen over werkwijze, werkring, promotie enz. op rubber-ondernemingen”. — Verder het vervolg van „Beweging onder de geesten der inlandische bevolking op Java en Madoera”, waarin; de wordingsgeschiedenis en andere bijzonderheden omtrent „Boedi Oetomo”.

Het Nederlandsche Zeewezen.

De heer J. Scheltema de Heere vervolgt in het Nr. van 15 Juni zijn geïllustreerde beschrijving eener (boot)reis naar de Molukken en Nieuw-Guinea. Bij de kennismaking met

HET INDISCH RESTAURANT in Amsterdam is

Hôtel PHILADELPHIA
Leidschekade 94.

Dagelijks van 12 tot 8 uur.
Pensioen per dag vanaf f 4.-. Tevens Europeesche Keuken
Exploitant van het Indisch Huis op de Ten- A. VISSCHER.
toonstelling de Vrouw 1813-1913.

J. F. VAN DEENE
EDELSTEENEN
EN AGAATWAREN
LEIDSCHESTRAAT 71 - AMSTERDAM
TEL. N 8752 REPARATIE-INRICHTING

SPEKSLAGERIJ
A. V. D. BARSELAAR
Bleyenburg 42 - Den Haag - Tel. 804-805
OPGERICHT 1740.
Leverancier aan beide Kon. Hoven.

LEVERT UITSLUITEND EERSTE KWALITEIT
VARKENSVLEESCH EN FIJNERE VLEESCHWAREN

Speciaal adres
BARSELAAR's alom met goud bekroonde
Kalfsleverworst en Geldersche Rookworst

GEEN FILIALEN.

C. HOYNG,
Spuistraat 20-22 Den Haag.
AMSTERDAM - UTRECHT.

Onze Geïllustreerde Catalogus is een uitstekende handleiding om zich op huishoudelijk gebied in te richten.

TAFELSERVIEZEN, GLASWERK, LEPELS
VORKEN, MESSEN, GASOLINELAMPEN.

Prijscourant gratis.

M. VISSER,
voorh. A. J. ROBBARD.
Spuistraat 69 - DEN HAAG - Telefoon 5470.
Fabriek en Magazijn van Gouden-, Zilveren en Diamantwerken
REPARATIE-INRICHTING.

ROTTERDAM, DEN HAAG,
STATIONSWEG 42A PRINSESTRAAT 19-21

P. Hopman
Fotograaf.
Speciale Inrichting voor Schetsfoto's, in alle formaten.
Zeër billijke prijzen. Zie Etalage.
(Reclame) FOTO'S CABINET, in f 1.50
massief eiken lijstje.

DE BAS & Co., Bankiers
HEERENGRACHT 17 - 'S-GRAVENHAGE
BELASTEN ZICH MET ALLE BANKZAKEN

:-: Safe-Inrichting. :-:

BOEK- EN KANTOORBOEKHANDEL
E. VAN ANDEL, WEIMARSTRAAT 16a bij de
 Suezkade, DEN HAAG.
 Levering van abonnementen op alle
 Binnen- en Buitenlandsche Dag- en Weekbladen, Tijdschriften
 en Modeplaten.
 ADVERTENTIE-BUREAU.
 Grote keuze Geïllustreerde Briefkaarten.
 LEESBIBLIOTHEEK in 4 talen
 (De nieuwste uitgekomen werken worden direct opgenomen).

TELEFOON H 7057
C. P. A. NICOLAÏ
 Specialiteit in HEEREN-MODEARTIKELEN
 Ruime keuze. - Nieuwste Modellen.
 Dunklerstraat 33 hoek
 Valeriusstraat.

Marque Deposée „AU-CONDOR”
 LA HAYE PAYS BAS. PLEIN 8.
FRED. MOMMAERTS-DEGELLER
 Tabacs, Cigares et Cigarettes de toute 1re qualité
 Exportation Importation
 EMBALLAGE SPÉCIAL POUR LES INDES

Vereeniging OOST en WEST. Afdeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau **Laan van Meerdervoort 187**, zijn van 10-12 en van 2-4 uur (uitgezonderd Zaterdags-
 middags) inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken voor:

Muziek- en Zanglessen.

Teeken- en Schilderlessen.

Lessen in moderne talen.

Fransche-, Duitsche- en Italiaansche Conversatielessen.

Opleiding admittie examen H. B. S. en Gymnasium.

Handwerklessen.

Paedagogische adviezen

Schrijf-, Kopiër- en Vertaalwerk.

Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den Secretaris der Commissie voor
 hulp aan werkzoekenden, den heer J. A. SOETENS, **Ieplaan 11**.

Aan bovengenoemd adres zijn ook inlichtingen te bekomen omtrent Families die zich belasten met de
 opvoeding van kinderen, omtrent hotels, pensions, inrichting, medische hulp, onderwijs enz.

Indische Dienstboden kunnen zich aangeven in **Laan van Meerdervoort 187** voor eene ver-
 andering van dienst, of een dienst bij een naar Indië terugkeerende familie; hetzij schriftelijk of mondeling;
 voor eene voorloopige opname tot het tijdstip van weder in dienst treden bestaat geen gelegenheid.

**OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West”, die zich beschikbaar stellen voor
 het geven van privaattlessen in Indische talen.**

A. H. J. G. WALBEEHM, van Lumeyst. 100, 's-Gravenhage, { Javaansch,
 Maleisch.

Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46, Leiden { Javaansch,
 Maleisch,
 Madoereesch.

S. TAGOR, Inl. Veearts, Burg. Reigersstr. 51bis, Utrecht, { Maleisch,
 Battaksch.

LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der
 Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17, Den Haag
 zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. Een Boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn.

door J. H. en H. B.

Prijs: 1 exemplaar f 0.10. 50 ex. f 2.80.

voor Departementen en Leden der „Maatschappij tot Nut van het Algemeen” f 2.20 per 50 ex., plus 25 cent
 voor frankeerkosten.

b. Onze Oost II. Iets over den Inlander en zijn Zieleleven.

door T. J. BEZEMER.

Prijs: 1 exemplaar 5 cent. 50 ex. f 2.—;

voor Departementen en Leden der „Maatschappij tot Nut van het Algemeen” f 1.55 per 50 ex., plus 25 cent
 voor frankeerkosten.

** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17, de Firma
 MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, en andere Boekhandelaren zijn verkrijgbaar:

a. Onze West:

De Kolonie Suriname, door REMAN IRÜS (FRED. OUDSCHANS DENTZ);

II. **De Kolonie Curaçao**, door M. VICTOR ZWIJSEN, Oud-Rector van het Colegio „Santo Tomás” te Curaçao.
 Prijs per exemplaar f 0.25 en f 0.03 frankeerkosten

b. Staats- en partic. betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen; Werkkring en Vooruitzichten.

No. I. De Bestuursambtenaren in Nederlandsch-Indië.

Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten

No. II. De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.

Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. III. De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.

Prijs: f 0.15 per exemplaar en f 0.01 frankeerkosten.

No. IV. De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.

Prijs: f 0.40 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. V. De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.

Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. VI. De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.

Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. VII. De Vooruitzichten van den Nederlandschen arts in Nederlandsch-Indië.

Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. VIII. De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.

Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. IX. De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederlandsch-Indië.

Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

Tehuis voor Jonge Meisjes!

Met den 1n September 1916, wordt door Mejuffrouw
 GRATAMA te Nijmegen een Tehuis voor Jonge Meisjes
GEOPEND, die een of andere inrichting van onderwijs
 aldaar bezoeken; zoo gewenscht gelegenheid gedurende de
 vacanties aldaar te blijven of te worden opgenomen. Een
 vriendelijk tehuis verzekerd.

Inlichtingen bij Mejuffrouw GRATAMA, Huishoudschool
 te Nijmegen.

Vleugels, Piano's Kunstspel-Piano's, Orgels

Verhuur PIANO's van f 5.- p. mnd of f 50.- p. j. af.
 VLEUGELS „ 18.- „ „ „ 180.- „ „

REPARATIE - STEMMEN - RUIL.

Afdeling Gebruikte Instrumenten.

Speciale Inrichting
 voor het gereedmaken voor de TROPEN.

GOOSEN & SWAGERMAN
 DEN HAAG - BOEKHORSTSTRAAT 149

A. ASSENBERG,

Prima kwaliteit Schoenmaker, Diverse soorten
 GUMMIHAKKEN. CREAMS, VETERS, enz.
 Columbusstraat 73, Den Haag.

Leverd voor billijke prijzen SOLIED en NET WERK.
 Vluggede bediening.

Reparatiewerk wordt op verlangen gehaald
 en thuisbezorgd.

N.B. Prijscourant op aanvraag verkrijgbaar.

Winkelvereniging H. J. B.

Specialiteit in COMESTIBLES
 KOLONIALE WAREN
 INDISCHE INGREDIËNTEN
 NOACK's FIJNE VLEESCH WAREN
 WIJNEN
 van The Continental Bodega-Comp.

Obrechtstraat 198, Telefoon Haag 3641
 Obrechtstraat 4, Telefoon Haag 3414
 Atjehstraat 68, Telefoon Haag 1437
 Stevinstraat 109, Telefoon Schev. 147

M. P. MULLER,

Galileistraat 133 en 129 Valeriusstraat 13
 Tel. H 6375 Tel. H 6370

MAGAZIJNEN VAN

Gas- en Electriche Ornamenten.
 BADEN EN GEYSERS.

Drukkerij ten Hagen levert tegen billijken
 prijs drukwerk, dat aan bijzondere eischen voldoet.

Leverancier van H. M. de Koningin.

Maison de Bonneterie

Leverancier van H. M. de Koningin.

DEN HAAG, Buitenhof-Groenmarkt.

AMSTERDAM, Kalverstraat-Rokin.

Grootst gesorteerde Magazijnen van Elegante Dames- en Kinderconfectie.

P. B. VAN MOORSEL & CoKerkplein 11-12, naast het Hoofdpostkantoor.
Torenstraat 5-6 - Telefoon 2898 - Den HaagGoedkoopst adres voor het geheel
of ged. installeren van woningen.**Pension „Zorgvliet”**

Groot Hertoginnelaan 155

's-Gravenhage :: Tel. H. 1186.

HUPFELD's FILIAAL

Directie:

DUWAER & NAESSENS

PIANO-, PHONOLA- en MUZIEKHANDEL

is gevestigd:

's-GRAVENHAGE
Kneuterdijk-Heulstraat,
Tel. No. 27.AMSTERDAM
Stadhouderskade 19,
Tel. No. 4698.UITGAVE van de N.V. Boekdrukkerij v.h. Firma T. C. B. TEN HAGEN
en bij alle Boekhandelaren verkrijgbaar:

GEILLUSTREERD

Nederlandsch Conservenboek

VOLLEDIGE HANDLEIDING

VOOR

H.H. Conservenfabrikanten, Restaurateurs en Koks,

ALSMEDE VOOR

Particulier gebruik

DOOR

LEONARD G. BOL.

Prijs: ingenaaid f 2.40
gebonden - 2.90**Brengt een bezoek aan BOEATAN**
: Magazijnen van INDISCHE KUNSTNIJVERHEID :

A. SCHRÖDER & Co.

Groenmarkt.

Practische Kinderkleeding:

KILTIES

(tricot truitje met rok aan één en los broekje).

Zomerhoeden. Strandmutsen.**Adverteeren doet verkoopen.**

Confiserie en Chocolaterie Royales

J. A. KRUL.

Grand Salon de Rafraîchissements NOORDEINDE 44,

Vraagt onze CHOCOLADE (alleen prima merken),
FIJNE BONBONS en HAAGSCHE HOPJES.**WISBRUN & LIFFMANN.**

Veenestraat 35-37 - Tel. 2503. - Den Haag.

DAMES MODEARTIKELN.
ZIJDEN STOFFEN, FLUWEELEN, KANTSTOFFEN.
ALLE SOORTEN GARNEERINGEN, ENZ.

BALARTIKELN.

G. J. EENINK

In oude en nieuwe Stijlmeubelen.

Magazijn: DEN HAAG Fabriek:
Anna Paulownastr. 41. Bonistraat 2.**J. C. NIEUWSTRATEN,**

Juwelier.

Magazijn van Gouden en Zilveren Werken.

Eigen Atelier ook voor reparatiën.

PIET HEINSTRAT 128, o. d. Zoutmanstr.

Vraagt Uwen langanan „HIGHSPEED” POETSCRÈME
van de American Company of Chemical Products.

Hoofdagent voor Nederland A. J. A. MUSSERT, 's-Hertogenbosch.

Met HIGHSPEED poetst gij Uw zilver, koper en nikkel in een minimum tijd.

DORDTSCHER BANK

'S-GRAVENHAGE - KNEUTERDIJK 12-14

behandelt alle Bankzaken.

VAN SEVENTER & PALUDANUS

KLEERMAKERIJ

Heerengracht 38 - Telefoon 4214

Draagt onze reclame
COLBERT-COSTUUM
naar maat van f 35.—

Diverse dessins prima Engelsche Stoffen - Solide bewerking.

GEFR. ALES,

Prins Hendrikstr. 86, Tel. 5169, Den Haag

SPECIALITEIT IN WITTE GOEDEREN.
COMPLETE UITZETTEN.